

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2003-2182

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Silfver, Mia			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Empatia, syyllisyys ja suhteet vanhempiin 13-16-vuotiailla nuorilla			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2003-05-05	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 64 sivua, 9 liitettä
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää yläasteikäisten nuorten empatia- ja syyllisyystaipumuksia ja sitä, miten suhde vanhempiin liittyy näihin tunteisiin. Keskeisenä kysymyksenä on, millainen perheympäristö ja kasvatustyyli liittyy sellaisiin empatia- ja syyllisyysreaktioihin, jotka todennäköisimmin edistävät prososiaalista toimintaa. Lisäksi tarkasteltiin sukupuolten välisiä eroja sekä sitä, eroavatko eri ikäluokat toisistaan tutkittavien muuttujien suhteen.</p> <p>Tutkimusaineisto koostuu kahdesta näytteestä, lappeenrantalaisista jääkiekkojunioreista sekä espoolaisista yläasteen koululaisista</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin nuorten itse täyttämiä lomakkeita. Empatiaa tutkittiin Davisin Interpersonal Reactivity Index- testillä (Davis 1994), joka mittaa taipumusta erilaisiin empatiapohjaisiin reaktioihin yleisillä väittämillä, esimerkiksi "tunnen usein lempeää huolta vähäosaisten puolesta." Vanhemmuustyylien tutkimiseen tein lomakkeen, jossa nuoret arvioivat vanhempiensa toimintaa väittämien avulla, jotka muodostavat neljä skaalaa: valvonta, emotionaalinen tuki, kurinpitotapa sekä vanhempien prososiaalisuus. Syyllisyyttä tutkittiin kahdella tavalla. Ensinnäkin käytettiin Martin L. Hoffmanin luomaa projektiivista tarinantäydennystehtävää (ks. esim. Hoffman, 1975), jossa vastaajan on tarkoitus samaistua tarinan rikkomuksentekijään ja heijastaa vastaukseen omia tunteitaan. Toiseksi käytettiin lyhennettyä versiota June P. Tangneyn (2002) tilannekuvauksiin ja erilaisiin toimintavaihtoehtoihin perustuvasta Tosca Adolescent - testistä. Tämä testi mittaa erilaisia tapoja toimia syyllisyytilanteissa. Reaktiovaihtoehdot muodostavat neljä skaalaa, joita ovat syyllisyys, häpeä, vastuun välttely ja vähättely.</p> <p>Keskeinen tulos oli, että empatia liittyi vahvasti nuorten adaptiiviseen syyllisyysreagointiin. Syyllisyyden erottaminen häpeästä osoittautui tärkeäksi, sillä häpeällä ei ollut yhteyttä empatiaan. Moniulotteisen empatiamittarin käyttö oli myös tärkeää, sillä yhteydet olivat erilaisia eri empatiapohjaisten reaktioiden kohdalla. Vanhempien induktiivinen kurinpito, valvonta ja myönteinen esimerkki liittyivät empatiaan ja syyllisyyteen. Lisäksi emotionaalinen tuki liittyi vähäisempään häpeään ja henkilökohtaiseen mielipahaan reaktiona toisen kärsimykseen. Sukupuoliero oli kuitenkin huomattava, ja vanhempien toiminnalla näytti olevan selvästi heikompi yhteys tyttöjen kuin poikien emotionaaliseen reagointiin. Ikään liittyvät erot olivat vähäisiä. Tytöillä häpeä väheni iän myötä ja empaattinen huoli lisääntyi, pojilla ainoa muutos oli syyllisyyden lisääntyminen Hoffmanin testin toisessa osiossa.</p> <p>Tutkielman teoreettisena taustana toimivat Martin L. Hoffmanin kognitiivis-kehitykselliset teoriat empatiasta, empatiaan pohjautuvasta syyllisyydentunnosta sekä empatian ja syyllisyyden sosialisatiosta. Lisäksi käsittelin Nancy Eisenbergin näkemyksiä empatiasta ja prososiaalisesta toiminnasta. Syyllisyydentunteiden kohdalla tärkeänä taustana toimivat Jane Bybeen näkemykset erityyppisistä syyllisyykokemuksista sekä June P. Tangneyn teoria häpeän ja syyllisyyden merkityksistä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tärkeimpiä lähteitä olivat mm. Hoffman M. L. (2000) Empathy and moral development - implications for caring and justice, Bybee, J. (toim.): Guilt and children ja Tangney, J. P. & Dearing, R. L. (2002) Shame and guilt.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords syyllisyydentunto empatia vanhemmuus nuoret			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			